

ESG není prioritně jen firemní téma, těžít mohou i municipality

Možná by běžný občan pod zkratkou ESG hledal nějaký aktivní bezpečnostní prvek svého automobilu, ale ze své podstaty by vlastně nebyl daleko od pravdy. Udržitelný přístup z pohledu řízení firem s ohledem na životní prostředí a sociální stránku se totiž stává společenskou normou, bez které už těžko udržíte tempo na podnikatelské „závodní“ dráze. Co ESG je a co obnáší, o tom jsme hovořili s Ivanem Lukášem ze společnosti Glopolis, o.p.s.

Pojem ESG se stále více objevuje v mediálním prostoru. O co se vlastně jedná?

Za sebe mohu nabídnout tři širší odpovědi, ale interpretací může být samozřejmě více. Jedna odpověď by byla, že ESG je poměrně technicky vymezená agenda, která zahrnuje sběr dat o firemní udržitelnosti ve třech ESG pilířích a jejich zpracování do reportu. Druhá odpověď by byla, že ESG nemůže končit pouze u sběru dat a jejich reportování, ale na základě těchto dat je potřeba zavést změny, aby byla firma opravdu udržitelná. ESG jde tedy nad rámec pouhého reportování a znamená reálnou změnu směrem k udržitelnosti. Třetí odpověď by mohla být, že ESG je konkrétnější způsob, jak se bavit o udržitelnosti. Pojem udržitelnosti je na programu dne již řadu, ne-li desítky let. Je ale příliš obecný, těžko uchopitelný, popřípadě spojován pouze s otázkami životního prostředí. ESG je pak pokus, jak toto téma udělat konkrétnějším a zdůraznit i další dva aspekty udržitelnosti (ono S a G), a nejde tak pouze o environmentální aspekty udržitelnosti.

V čem spočívá základní podstata ESG a proč by mu měly firmy věnovat pozornost?

Být férový vůči svým zaměstnancům, neodebírat zboží od výrobců, kteří porušují lidská práva, a mít provoz nastaven tak, aby neškodil prostředí a lidem, kteří žijí v blízkosti továrny – to všechno jsou způsoby, jak snížit různá rizika ve výrobě či dodavatelském řetězci. A ESG je pro to perfektní nástroj, protože nám říká, jaká data v těchto oblastech máme hledat, abychom na jejich základě mohli postavit udržitelný byznys model, který se umí vypořádat s riziky. Takovéto řízení rizik má pak samozřejmě dopad na celkové zdraví firmy a její udržitelný růst.

Ivan Lukáš

Udržitelný rozvoj, ESG reporting, EU taxonomie, Green Deal... Jak spolu tyto pojmy souvisejí?

Aby EU mohla přispět k naplňování SDGs stanovených na globální úrovni, vyjednaly členské státy Green Deal, který je růstovou strategií EU zaměřenou na boj s klimatickými změnami a ekonomickými nerovnostmi a na tvorbu pracovních míst. EU taxonomie nám říká, do jakých sektorů a aktivit je potřeba investovat, aby cílů GD bylo dosaženo. ESG reporting pak umožňuje investorům a bankám hlídat, že jejich investice (ať už ve formě ekvity, nebo půjčky) jdou opravdu na projekty, které zapadají do cílů GD.

Jaký je vztah mezi ESG a CSR? Můžeme říci, že se ve zkratce ESG pod písmenem „S“ skrývá právě CSR?

Spíše než o vztahu ESG a CSR bychom měli mluvit o rozdílu mezi nimi. CSR je rámec pro strategii nebo plány firem v oblasti udržitelnosti, který využívají především firmy.

ESG je měřitelné posouzení firemní udržitelnosti, které používají hlavně investoři.

Písmeno „G“, poslední ve zkratce ESG, označuje řízení a dohled nad fungováním společnosti. V čem tato sledovaná oblast spočívá?

Mezi ta nejdůležitější kritéria patří audit a kontrola, daňová transparentnost, práva akcionářů, etika a protikorupční politika.

Který legislativní rámec upravuje problematiku ESG, potažmo reportingu? Můžete upřesnit, kterých a zhruba kolika firem se ESG týká a jaký je časový náběh nových povinností?

Pravidla pro nefinanční reportování firem upravuje Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), která byla Evropským parlamentem schválena v listopadu loňského roku. Firmy podle této směrnice budou zveřejňovat data o svém vztahu k životnímu prostředí (Environment), v sociální oblasti (Social) a v oblasti řízení firem (Governance). Do konce roku 2023 bude směrnice publikovaná ve věstníku EU a pak budou mít členské státy 18 měsíců na implementaci těchto požadavků. Směrnice se dotkne postupně různých skupin firem, od roku 2025 pak všech firem nad 250 zaměstnanců (tedy asi 1 500 subjektů) a postupně i všech malých a středních podniků obchodovaných na burze.

I když se směrnice CSRD některých firem přímo nedotýká, měly by se přesto problematikou ESG v rámci dodavatelsko-odběratelských vztahů zabývat?

Jednoznačně, a ne jenom kvůli dodavatelsko-odběratelským vztahům. Mít ESG pod kontrolou, mít dobrá data a mít svůj byznys model nastaven udržitelně z hlediska dopadu na přírodu a společnost

přináší několik obchodních výhod. Firmy s dobrým ESG standardem jsou atraktivnější pro zákazníky a zaměstnance. Tento standard firmám přináší možnosti lepšího zeleného financování a pomáhá jim zvýšit provozní zisk a mít více pod kontrolou rizika spojená s podnikáním.

ESG se týká firem. Měly by tomuto tématu věnovat pozornost i municipality? Příkladem může být reporting v rámci odpovědného zadávání veřejných zakázek, při němž figuruje jako jedna ze zadávacích podmínek, nemyslíte?

Určitě. Otázka zeleného zadávání zakázek, které s ESG a reportingem souvisí, není nová, i když se bohužel v českém prostředí prosazuje poměrně těžko. Od začátku roku 2021 dle novely zákona o veřejných zakázkách musí všichni zadavatelé dodržovat při všech zadávacích řízeních zásady environmentálně odpovědného zadávání a inovací, pokud je to ovšem vzhledem k povaze a smyslu zakázky možné. To je požadavek vztahující se v rámci ESG pouze na „Ěčko“ a zatím také není jasné, jak funguje v praxi od zavedení novelizace zmínovaného zákona. Co se však týče zahrnutí povinnosti ESG reportingu do veřejných zakázek, je to každopádně krok tím správným směrem. Stát by se zahrnutím požadavku na ESG reporting mohl stát hybatelem této agendy v Čechách.

Zaměříme se na environmentální pilíř. Co by mělo být pro firmy stěžejní, respektive na co by se měly zaměřit – na uhlíkovou stopu, biodiverzitu, emise, snižování odpadů, prevenci...?

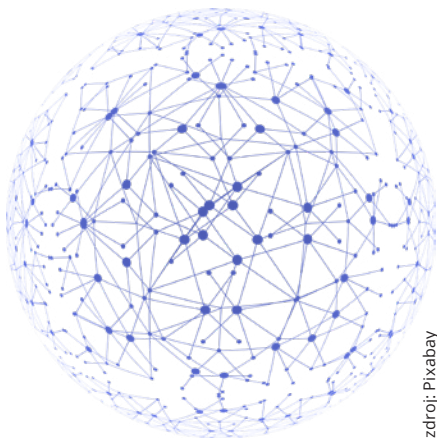
Na tuto otázku se nedá odpovědět obecně. Záleží na tom, v jakém sektoru firma působí a na co má svými obchodními aktivitami největší dopad. Tomuto rozhodnutí, na co se zaměřit, by tedy měla předcházet analýza, která by toto ukázala. A to se samozřejmě týká i „S“ a „G“ oblastí. Tato analýza může třeba ukázat, že tyto oblasti jsou pro firmu relevantnější než „E“.

Určitě nezřídka uslyšíme, že ESG je pouze zbytečná administrativní zátěž snižující konkurenceschopnost. Jak byste na tento argument reagoval?

Že je to přesně naopak. Netřeba připomínat komerční výhody dobré ESG praxe, o kterých jsem již mluvil.

Jaký ideální postup byste doporučil firmě, která s ESG začíná, aby vznikl efektivní a strategický nástroj pro udržitelné řízení firmy a nešlo pouze o formální administrativní záležitost?

To je dobrá otázka, protože poukazuje na fakt, že ESG opravdu nemusí být pouze administrativní záležitost, ale také nástroj na strategické a udržitelné vedení firmy. První krok na této cestě může být diagnostika zralosti ESG ve firmě z hlediska její celkové obchodní strategie, z hlediska odpovědnosti seniorního managementu ve vztahu k otázkám udržitelnosti nebo z hlediska firemní kultury a implementace aktivit, které s ESG mohou souviset. Taková diagnostika jednak může ukázat slabá místa a naznačit, kde má firma v oblasti ESG začít, aby zavedla změny, a jednak může odhalit, že v této oblasti již mnohé dělá, i když to jako ESG neprezentuje.

zdroj: Pixabay

Jak by měl v ideálním případě vypadat report, aby měl potřebnou vypovídající hodnotu? Co by měl a neměl obsahovat, existují nějaké zásady? Bude nutné při reportingu uvádět konkrétní a měřitelné hodnoty?

Většinou reporty obsahují jednak přehled implementovaných aktivit či zavedených procesů a jednak také kvantitativní indikátory o reálném dopadu na přírodní prostředí a společnost (například emise CO₂ a další). Záleží také na tom, jestli firma počítá s externím auditem, nebo ne. V případě firem, které musí reportovat povinně, musí tyto postupovat podle zákona o účetnictví, resp. později dle Evropských standardů pro vykazování udržitelnosti (ESRS), a tedy dodržet obsahové a formální požadavky na report. V případě firem, které zatím tuto povinnost nemají, ale i tak chtějí mít svůj vlastní ESG report, je obsah reportu poměrně volný. Každopádně existují návodné pomůcky/nástroje dohledatelné online, které pomohou firmám report sestavit. V tomto může být nápomocná například organizace GRI: <https://www.globalreporting.org/>.

Je možné implementovat ESG svépomocí, nebo je lepší využít externích služeb?

Záleží na tom, v jakém rozsahu musí firma ESG principy/aktivity implementovat, ve kterém sektoru působí a v jakém stadiu této implementace je. Lze si ale samozřejmě představit, a znám takové případy, že firma byla schopna sama zakomponovat ESG do celkové obchodní strategie nebo vytvořit samostatnou ESG strategii a následně vytvořit systém na sběr dat a jejich reportování. V těchto případech zájem o ESG přicházel od vedení firmy, které se přímo v této oblasti angažovalo. Jiné firmy postupují méně systematicky a zaměřují se na různé ESG oblasti spíše ad hoc. To je samozřejmě jednodušší, ale většinou to pak nevede k většímu pokroku a systémové změně.

Myslíte si, že osvěta o této problematice je dostatečná? Jaká by měla být role státu a pod který resort tato „agenda“ de facto spadá? Pomohlo by, kdyby se ČR inspirovala v zahraničí (např. Singapuru) a zřídila obdobnou pozici úředníka pro udržitelnost a životní prostředí?

Tradičně obecnější agenda udržitelnosti spadá pod Ministerstvo životního prostředí. Tím, že otázky udržitelnosti souvisí s globální agendou Sustainable Development Goals (SDGs), toto ale spadá také pod Ministerstvo zahraničních věcí. ESG bylo původně v gesci Ministerstva životního prostředí a v nedávné době přešlo pod Ministerstvo financí. V českém kontextu by se ale role klíčového koordinátora ESG hodila Ministerstvu průmyslu a obchodu.

Můžete čtenářům doporučit nějaké vhodné zdroje potřebných informací?

Například Glopolis má na stránkách svého projektu „Proměna podnikání“ mapu ESG infrastruktury (<https://promena-podnikani.cz/>), kde je dle různých kategorií zveřejněno téměř 70 organizací zabývajících se ESG, které by firmám mohly poskytnout placenou nebo neplacenou podporu. Pokud jde o informace o ESG, existuje několik portálů/organizací, které je zveřejňují.

Jak vidíte další vývoj v oblasti ESG? Lze očekávat zpřísnění nebo zahrnutí malých a středních podniků do povinnosti reportování?

Tady je odpověď poměrně jasná. Za fiskální rok 2026 již budou muset v roce 2027 reportovat všechny malé a střední podniky kótované na burze. Mohou ale požádat o odklad o jeden rok, a první report by tedy musely zveřejnit až v roce 2028.